

Spis treści

Contents	XV
Wykaz skrótów	XXIII
Bibliografia	XXXV
Wstęp.....	1
ROZDZIAŁ I	
Trydencka odnowa liturgii błogosławieństw w Polsce.....	29
1. Błogosławieństwa a zwyczaje liturgiczne w Polsce do reformy Soboru Trydenckiego	30
A. Błogosławieństwa w najstarszych księgach liturgicznych w Polsce.....	30
a) Benedykcje w sakramentarzach – Sakramentarz tyniecki	31
b) Benedykcje w pontyfikałach	33
c) Benedykcje w rytuałach.....	45
B. Miejsce i rola błogosławieństw w liturgii do połowy XVI w.	48
a) Znaczenie egzorcyzmów w liturgii błogosławieństw	49
b) Błogosławieństwa a celebracja Mszy św.	51
c) Ruchy reformatorskie a błogosławieństwa	52
2. Celebrowanie błogosławieństw według odnowionych potrydenckich ksiąg liturgicznych	56
A. Błogosławieństwa w <i>Breviarium Romanum</i> z 1568 r.	57
B. Błogosławieństwa w <i>Missale Romanum</i> z 1570 r.	62
C. Błogosławieństwa w <i>Pontificale Romanum</i> z 1595-1596 r.	66

D.	Błogosławieństwa w <i>Rituale Romanum</i> z 1614 r.	71
a)	Szafarz i struktura benedykcji	72
b)	Podział błogosławieństw – wyodrębnienie zbioru błogosławieństw zastrzeżonych	74
c)	Treści teologiczne odnowionych błogosławieństw	78
3.	Unifikacja liturgii w Polsce po Soborze Trydenckim	82
A.	Zwyczaje polskie w celebracji Mszy św. i <i>Officium Divinum</i>	83
a)	Własne teksty brewiarzowe – <i>Officia propria</i>	83
b)	Zwyczaje w celebracji Mszy św. – <i>Missae propriae</i>	84
B.	Błogosławieństwa w agendach liturgicznych do edycji rytuału piotrkowskiego	85
a)	Agenda metropolii gnieźnieńskiej z 1512 r.	86
b)	Agenda poznańska z 1533 r.	87
c)	Próba polonizacji liturgii – agenda arcybiskupa Pawła Tarło z 1564 r.	89
d)	Agenda warmińska z 1574 r. i z 1578 r.	92
e)	Agenda gnieźnieńska z 1578 r.	93
f)	Agenda ks. Hieronima Powodowskiego z 1591 r.	95
C.	Znaczenie rytuału piotrkowskiego z 1631 r. w zachowaniu zwyczajów polskich	96
a)	Edycja rytuału rzymskiego dla Polski	97
b)	Błogosławieństwa w rytuale rzymskim z 1614 r. i w rytuale piotrkowskim z 1631 r.	98

ROZDZIAŁ II

Błogosławieństwa osób 103

1.	Benedykcje osób zastrzeżone Stolicy Apostolskiej i biskupom miejsca	104
A.	Obrzęd absolucji generalnej i błogosławieństwa papieskiego dla zakonników i tercjarzy	104
B.	Błogosławieństwo nowożeńców poza Mszą św.	109
C.	Obrzęd udzielania absolucji i błogosławieństwa ludziom i ziemi	113
D.	Udzielanie papieskiego błogosławieństwa z odpustem zupełnym	118
E.	Błogosławieństwo chłopców i dziewcząt w święto „Świętego Dzieciństwa” ..	120
2.	Błogosławieństwa własne osób chorych	123
A.	Błogosławieństwo chorych relikwiami Krzyża Świętego św. Maura OSB ...	123
B.	Błogosławieństwo chorych pielgrzymów	126
3.	Błogosławieństwa osób przyjmowanych do bractw religijnych	126
A.	Przyjmowanie do bractwa Ukrzyżowanego Najświętszego Odkupiciela	127
B.	Przyjmowanie do bractwa Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel	129

C. Przyjęcie członków do bractwa różańcowego	132
D. Przyjęcie do bractwa Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	142
E. Błogosławieństwo osób ku czci Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Chrześcijan	143
F. Obrzęd przyjęcia tercjarzy zakonu św. Franciszka z Asyżu	144
G. Przyjmowanie do bractwa św. Antoniego	152
H. Błogosławieństwo osób przyjmowanych do bractwa trzeźwości	154

ROZDZIAŁ III

Błogosławieństwa miejsc i sprzętów oraz przedmiotów

kultu publicznego	163
1. Błogosławieństwa i rekoncyliacje miejsc kultu chrześcijańskiego	165
A. Benedykcje miejsc kultu	165
a) Obrzęd błogosławienia i położenia kamienia węgielnego	166
b) Obrzęd błogosławienia nowego kościoła lub kaplicy publicznej	169
c) Błogosławieństwo prywatnego oratorium	172
d) Skrócony obrzęd konsekracji ołtarza	173
e) Obrzęd błogosławienia nowego cmentarza	177
f) Błogosławieństwo miejsca, w którym czasowo ma być sprawowana Msza św.	180
B. Rekoncyliacja zbezczeszczonych miejsc kultu	180
a) Rekoncyliacja kościoła, który nie był konsekrowany	182
b) Rekoncyliacja kościoła konsekrowanego	184
c) Rekoncyliacja cmentarza	188
2. Błogosławieństwa paramentów liturgicznych	189
A. Benedykcje szat liturgicznych i stroju kapłańskiego	189
B. Benedykcje obrusów ołtarzowych i białiny kielichowej	196
a) Błogosławieństwo obrusów ołtarzowych	197
b) Błogosławieństwo korporału, palki i welonu	198
c) Błogosławieństwo białiny liturgicznej po praniu	199
C. Benedykcje sprzętów liturgicznych	200
a) Błogosławieństwo tabernakulum albo naczynia do przechowywania Najświętszej Eucharystii	201
b) Błogosławieństwo monstrancji	203
c) Błogosławieństwo relikwiarzy	203
d) Błogosławieństwo naczyń do przechowywania świętych olejów	206
e) Błogosławieństwo innych przedmiotów wyposażenia kościoła	207

D. Benedykcje dzwonów	208
a) Błogosławieństwo dzwonu do użytku świeckiego	209
b) Błogosławieństwo dzwonu przeznaczony do kościoła konsekrowanego	212
3. Błogosławieństwa przedmiotów kultu publicznego	215
A. Błogosławieństwa krzyża	215
a) Błogosławieństwo nowego krzyża	216
b) Błogosławieństwa uroczyste nowego krzyża	221
B. Błogosławieństwo wizerunku Jezusa Chrystusa, Maryi Dziewicy i innych Świętych	226
a) Ogólne błogosławieństwo wizerunków Świętych	226
b) Błogosławieństwo statuy lub obrazu Chrystusa Pana lub innych Świętych	228
c) Błogosławieństwo statuy lub obrazu Maryi Panny lub innych Świętych	229
d) Pozostałe benedykcje wizerunków Świętych Pańskich	230

ROZDZIAŁ IV

Błogosławieństwa związane z pobożnością chrześcijańską 235

1. Błogosławieństwa szkaplerzy	236
A. Benedykcje szkaplerzy ku czci Osób Boskich	237
a) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza Trójcy Przenajświętszej	237
b) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza czarnego ku czci Krzyża Świętego i Męki Pańskiej	239
c) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza ku czci Serca Pana Jezusa	240
d) Błogosławieństwo szkaplerza ku czci Najdroższej Krwi Pana Jezusa	241
B. Benedykcje szkaplerzy ku czci Najświętszej Maryi Panny	242
a) Błogosławieństwo szkaplerza ku czci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel	243
b) Błogosławieństwo szkaplerza błękitnego Maryi Niepokalanie Poczętej	250
c) Błogosławieństwo szkaplerza czarnego ku czci Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny	251
d) Błogosławieństwo szkaplerza ku czci Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny	253
e) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza ku czci Matki Bożej Miłosierdzia	254
f) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza ku czci Najświętszej Maryi Panny Uzdrowienia Chorych	256
g) Błogosławieństwo i nałożenie szkaplerza ku czci Najświętszej Maryi Panny Dobrej Rady	258

C.	Błogosławieństwa szkaplerzy mieszanych i wielorakich	259
a)	Błogosławieństwo szkaplerza ku czci Męki i Serca Pana Jezusa oraz Serca Najświętszej Maryi Panny	259
b)	Błogosławieństwo szkaplerza ku czci Serca Jezusa i Maryi	261
c)	Błogosławieństwo szkaplerza czterorakiego	262
d)	Błogosławieństwo szkaplerza pięciorakiego	263
D.	Błogosławieństwa szkaplerzy ku czci Aniołów i Świętych Pańskich.	264
a)	Błogosławieństwo szkaplerza ku czci św. Michała Archanioła	264
b)	Błogosławieństwo szkaplerza ku czci św. Józefa	266
2.	Benedykcje szat wotywnych	267
A.	Szaty wotywno ku czci Chrystusa Pana	267
a)	Błogosławieństwo sznurów i opasek ku czci Najdroższej Krwi Chrystusa	268
b)	Błogosławieństwo czarnych szat wotywnych ku czci Najdroższej Krwi Chrystusa.	268
B.	Błogosławieństwa pasków ku czci Najświętszej Maryi Panny	269
a)	Błogosławieństwo i nałożenie pasa ku czci Najświętszej Maryi Panny.	269
b)	Błogosławieństwo cingulum ku czci Najświętszej Maryi Panny lub jakiegoś Świętego	271
C.	Błogosławieństwa pasków i sznurów ku czci Świętych.	272
a)	Błogosławieństwo cingulum ku czci św. Józefa.	272
b)	Błogosławieństwo pasków ku czci św. Filomeny	274
c)	Błogosławieństwo i nałożenie sznura ku czci św. Franciszka z Asyżu	274
d)	Błogosławieństwo habitu św. Franciszka dla dzieci	278
e)	Błogosławieństwo paska ku czci św. Tomasza z Akwinu	281
f)	Błogosławienie i nałożenie cingulum wełnianego ku czci św. Franciszka z Paoli	282
g)	Błogosławienie dla dzieci sukni ku czci św. Ignacego Loyoli	283
h)	Błogosławienie dla dzieci habitu ku czci św. Pawła Pierwszego Pustelnika	283
i)	Obrzęd ubierania dzieci w habit zakonny	286
3.	Błogosławieństwa miejsc, koronek i innych przedmiotów pobożności chrześcijańskiej	289
A.	Błogosławienie miejsc związanych z rozważaniem Męki Pańskiej i boleści Matki Najświętszej	289
a)	Erygowanie Drogi Krzyżowej	290
b)	Obrzęd błogosławienia stacji ku czci Matki Bożej Bolesnej	293
B.	Błogosławieństwa koronek	295
a)	Ogólne błogosławieństwo różańców i koronek	295
b)	Błogosławieństwo koronki do Trójcy Przenajświętszej	297
c)	Błogosławieństwo koronki Pańskiej	298

d) Błogosławieństwo koronek Najdroższej Krwi Pana Jezusa	299
e) Błogosławieństwo koronki do Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny	300
f) Błogosławieństwo różańca ku czci Najświętszej Maryi Panny	301
g) Błogosławieństwo różańca ku czci św. Józefa	303
h) Błogosławieństwo koronki św. Brygidy	304
C. Błogosławieństwa medalików i innych przedmiotów dewocyjnych	305
a) Ogólne błogosławieństwo medalików	305
b) Błogosławieństwo medalika Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej ...	307
c) Błogosławieństwo pierścienia św. Józefa	308
d) Błogosławieństwo medalika św. Benedykta	309
e) Błogosławieństwo świec ku czci św. Rajmunda Nonnata	311

ROZDZIAŁ V

Błogosławieństwa sprawowane w różnych okolicznościach życia 317

1. Błogosławieństwa w wyjątkowych sytuacjach życia człowieka	318
A. Krótkie błogosławieństwo wody chrzcielnej	318
B. Błogosławieństwo błagalne przeciwko szkodnikom	320
C. Błogosławieństwo telegrafu	323
D. Błogosławieństwo kolei i taboru	324
E. Błogosławieństwo agregatu prądotwórczego	326
2. Błogosławieństwa własne elementów naturalnych związanych z kultem Chrystusa Pana, Najświętszej Maryi Panny i Świętych Pańskich	327
A. Błogosławieństwa wody	327
a) Błogosławieństwo wody w wigilię Objawienia Pańskiego	328
b) Błogosławieństwo wody w święto Lancy i Gwoździ Pana Jezusa	339
c) Błogosławieństwo wody za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny i bł. Torella z Poppi	340
d) Błogosławieństwo wody ku czci św. Rajmunda Nonnata	340
e) Błogosławieństwo wody św. Wincentego Ferreriusza	342
f) Błogosławieństwo wody św. Ignacego Loyoli	344
g) Błogosławieństwo wody ku czci św. Franciszka Ksawerego, apostoła Indii	347
h) Błogosławieństwo wody relikwiami św. Piotra, męczennika	348
i) Błogosławieństwo wody dla chorych św. Wincentego a Paulo	349
j) Błogosławieństwo wody św. Alberta	350
k) Błogosławieństwo wody ku czci św. Willibrorda	352

B. Błogosławieństwa wody wraz z innymi elementami ku czci Świętych Pańskich	353
a) Błogosławieństwo chleba, wina, wody i owoców ku czci św. Błażeja	353
b) Błogosławieństwo wody, soli i chleba ku czci św. Huberta	354
c) Błogosławieństwo chleba i wody ku czci św. Machuta	358
d) Błogosławieństwo chleba i wody ku czci św. Adelajdy	359
C. Błogosławieństwa innych elementów naturalnych	361
a) Błogosławieństwo ognia w wigilię uroczystości Narodzenia św. Jana Chrzyciela	361
b) Błogosławieństwo lilii w święto św. Antoniego z Padwy	361
c) Błogosławieństwo oleju ku czci św. Serapiona, męczennika	362
d) Błogosławieństwo palm lub innych gałązek w święto św. Piotra, męczennika	363
e) Błogosławieństwo jedwabników	365
Zakończenie	369
Aneksy	379
Aneks I. Teksty źródłowe	381
Aneks II. Zestawienie błogosławieństw – <i>Titulus: De benedictionibus</i>	485
Aneks III. Dokumentacja fotograficzna (faksymilia wybranych druków)	515
Summary	523
Indeks osób	529